

Доаза дехъара

Борейски Халкъа-Демократический Республикан хъабегамкоша къовсам лоттабу сьхъарча пьятилеткан (1957—1961 ш.ш.) план хьалх хьалха къоачашьа тьехь. Дукъа предпритиеш ягъе шера заданеш укъ шера къоачашьа. Дукъа йолча заводийи фабрикийи болхоща шо-шой балха пьятилеткан къоачашьа.

Сурта тла: Чендински предийлн фабрикн цеха болхо Ма Хон Сун. Дукъа ха йоадам пхе шера заданеш къоачашьа цо. Со Сан Хама сурт. КНДР телеграфни агентствон централни фотохроника.

Малхбузен Германерча йадало леладеш дола бокъо йоаца гулакшаш соцаш дац

БЕРЛИН, 5 май, (ТАСС). Шинна а германски паччахьалкхерча наха хьашт дола дешаш дуьца айна, Малхбузехарча Германе ухача ГДР гражданах тьехьакху Малхбузен германски йадал, АДН агентствос беча хоамах, Людвигштадт яхача дозона йисте улача станце Малхбузен германски полицес Дрездене оберт-бургомистра заместитель вола Питрек лавца, Хлан Штутгартерча набакта воалл из.

Гамбургер лавца Рюген яхача остр-роверча (ГДР) потребительски обществой председател вола Г. Дери. Малхбузен германски судо набакта валла 4 бутт ха текай «БМВ» яхача Мюнхенски завода болхоща цхьана спортивный делегацие дла а юха а хийтара хьакъехъара дош дуьца айна, Малхбузехарча Германе венача ГДР гражданин вола Г. Шиммел.

Швец ляржа хий дар

СТОКГОЛЬМ, 4 май, (ТАСС). Даларни Вермланди яхача шведски провинциеца ляржа хий дар бахан долаш хл кил хийлх шьарола нах баха пунктаци Карлстад яхача гор-рола дукъа уллацин, бузаний нав. кьаш тийла, доккхий зенаш даьд. Кьилбаседа Вермланди яхача хьарсам чур а Даларни яхача провин-цера а хий айлуш латт.

Дани ракетни герзаца кийчъеш йоалл США

ВАШИНГТОН, 5 май, (ТАСС). США-н оборонан министерствос хьакхайкадаь, дладаха шера юхъе денз федачра тьема дукъаларча об-оронан американски центре йоахш хиннача цхьоагьалца датски баталь-она 6 мае «биза герза къоачам» лургба «Ника» яхача ракетни сна-рядашта лархьа айна. Оборонан министерствос беча хоамах цу къоа-чама юкъе хургъа «радараш, раке-таш кхуьса я хламаши транспортни средашьа».

Къулбехарча Корее хьаб болшаш 4 миллиони 200 эзарн сар гарга нах ба. Лисинмановски клико ялат дладакхар бахан долаш миллион сар ва ахархъе моцал хьагаш. Хьалдола наха бокамах тла-тла дукъагьа тийлуш латт. Сеуле бахача берригача нахах 500 эзар сар гарга бола нах — берригача городе мел бахача нахах, къоагьагьа дакъа — новкъостал эшаш ба.

СУРТА ТЛА: Сеулерча цхьан уллица тла американски салташ-кара сагьа дехаш латта къаенна йокъа сар.

Фотохроника ТАСС.

Кьилбаседан Кавказерча халкъий культурни бувзамаш чьоагьде

Дукъа хьалхий йола советски искусствос пролетарски интернационализма принципаш инъза хьабъ-ежаш я. Вай моцка дукъа хлама ду Советски Союзу салгьашьа юкьера культури бувзам чьоагьде а дегьаболалеш ба.

Цхьан ханпа Баку, Ереване, Тбилисе отьалъ хинна заявкъазски музикальни блясти, Украинь, Белорусь, кьыча союзни а автономни а республикашка отьалъ хинна театральни блясти — халкъий сий-лъа-докъа доттагьал хьалха хьабъежаш да.

Вай республикан культури вара чухь докъа хлама хинна дла-оттар дладаха аьхки Прозен Хер-совен утталъ нохч-Палгьай украинци доттагьал концертаци, драма-тический театрш влаци цьа-юха ахьайтар, РОФРС-а заслужени арти-ста, Нохч-Палгьай АССР-а халкъа артиста Замбаев Махмуд а Украин-нан городашка утталъ гастролиеш.

Шитта чьоагьде да Кьилбаседан Кавказерча халкъашта юкьера дотта-гьалъа культури бувзамаш. Лоахьарча республика хьалх дукъа талантш йоалл да. Цар искусствос ший форма а чьуоачам а влаци тарга латташ дика хьагаш я.

Бабурин-Баларски АССР-а артиста Исламат дика искусство Москуе длакъехар. Дукъа ха йоа-дам шурдолаш да Дагестански Бьилбаседан-Хирин искусствон дьадаш.

Исламат дика хламах карагь-дильан Нохч-Палгьайчине а ис-кусствон хьалкъаша. Городач а юртара а хьабегамкоша концер-таш постановаш утталъ дика гулакшаш доттар да. Цар искусствос ший форма а чьуоачам а влаци тарга латташ дика хьагаш я.

Бабурин-Баларски АССР-а артиста Исламат дика искусство Москуе длакъехар. Дукъа ха йоа-дам шурдолаш да Дагестански Бьилбаседан-Хирин искусствон дьадаш.

Кьилбаседан Кавказа халкъий искусствос лавкъаш да вай соци-алистический Дахьан экономика а культура а Исламат чьоагьа дегьаболалеш ба.

Цхьабакьде, Кьилбаседан Кав-каза халкъий искусствос а литература а шойла влаци кьезига дозний-таш да, цар театральни музикаль-ни творчество кьезига влаци гой-таш я.

Масала, вайх кьезига наха йовз долаха уллаци Орденоносцера хийри театра Исламат дикача ма-стера, советски сцене Отелло роль дика творецех воцра артиста Тха-сева дозиреш. Вайх малгьагьа бларга ейил дукъа ха йоадам Москуе театрий Еригроссийски смотер тьех бола мах багьа гьулки театра (Дагестан) спектаклаш. Вай-на боадам Дагестана цин хьеза бола художникаш Кьилбаседан Кавказа хьабьа профессиональни а саго еча а искусствон хьабьа вьалаци-ни. Писателни союзу вежарех дол-ча лоахьарча кьалхий литерату-рашта хьабьа вечераш яд, филар-монен симфонический оркестра юкье яд вежариха йолча республикаш композиторни произведениш. Цу

С. СУЛИМАНОВ.

Школа сихагьа хьалъе еза

1958 шера сентябрь бетта хьал-хийл Первомайски районьча Мо-че отараша юхъера школа. Цу шко-ле дешам 43 дешарх ва. Школа чьуалар 4 метр длакъен, 4 метр ше-рен цьа цьа мара дац. Хьабархьагьа ха да цу цу шойла хеттача тай-пара болх длабаха. Дукъа бераш де-шара тьехъа дьада, укъ тьехъахьеш парца болх бей моттгь яд. Берий бе-зам ба кьыча дешархой санга йокъа а сийрдача а школе деша.

Т. ХАШИЕВ.

КХЫ ЦА ГОАДЕШ ЯДЕРНИ ГЕРЗА ТОХКАМАШ ДЕЛГА СОЦАДАР ДУХЪА

ЛОНДОН, 4 май, (ТАСС). Къа-ман кхалнаха ассамблеяс тахан ке-патека аравькхача заявлени тла яздаьд, кхы ца гоадеш ядерни гер-за тохкамах делга сацийта, айна.

Оаха ях, йоах заявлени тла, водо-родни бомбаша тохкамах делга ан-глийски правительствос соцадар.

Кхы цакъа а дегьаоашш ядерни герза тохкамах делга соцадара хьакъе-ха дукъан халкъашта юкье барт бара тьахъежаш за заявлени тла.

АЛЖИРЕРА ХЪАЛ

ПАРИЖ, 4 май, (ТАСС). Алжи-рера французски эскараштен алжи-рски къама-мукъален эскара От-рядаштен юкьера тлом беш ба. Мех-карча массайолча моттгаша дукъа чьоагьа донаш хиннаш укъ тьехъарча дешошка, яхаш хоам бу «Ли-берасьон» яхача газето, Французски бунити шьабо бача хоамах Кабиле-районе дукъал боабьа длабьа на-раш 15 французски салтен 75 алжи-рски ба.

«ФРАНЦИ — СССР» ЯХАЧА АССОЦИАЦИЯ ХЪАЛХЪА ЛЕЛАЕ НАХ ХАРХАР.

ПАРИЖ, 4 май, (ТАСС). «Хлан дукъа ха йоадам индустрияча ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

Цу комитет генералын секретар-ралла хержаш Жан Казальо.

«Франци-СССР» яхача ассоциация 9-ча кьалхий съезда хер-жача «Франци-СССР» яхача ассо-циация кьалхий комитет юкье ба-ба: инарал Петт (председатель), Андре Бюмелль, Рене Канптан, Эжени Коттон, Эмил Лабейри, профессор Лакасаны, Ален Ле Леан, Андрэ Пьеррар, Раймон Шмитля.

ТОМ тийра. Чоп баинача дин тла а вагьаш, Сергойна хьа-тлавоагьа Шерипов, цунца Иалисултан а, кхы лоамарой а ба. Уж кадай говарш тлара босс. Сер-гойна длагьа а вахе моаршал хоатт Шериповс. Иалисултана Павлов мар-хьа вол.

— Хьа майрал яйра сонна. Хьо халкъа тешаме вол ва. Массаса а шитта хьа хьол — йоах Сергос Ас-ламбекага.

— Гой, шитта да хьона, кьалхьа! Тахан дика вахам а деша йиш йолаш а хьо хийлтар халкъо кьези-га бала лайнабаш... Кхьметел Бикатуна а гебагьаш йиттад кьай-бараша со вола моттгь цунга юв-цигьа гьерташ...

Махмуд доккха са доаккх, на-барах вьалча санна, дайна длагьа а вахе марха эхкш из цунна.

— Дакъа ха дукъа беза-хх сон-а партизанаш...

— Из да хьона сонна дагдаоалар а, Асламбек санна хьо хилар, наха хьака воалаш! — велакъеж да.

— Мишта — наха накъа воалаш? Айя, худалургьини со шитта? — хетт Махмуд.

— Хлана худалац хьол! Цудухъа де-шнйт хьогам, кинжкш а йиду. Хьогъ адвокат, судакхо хургьа! — тьогьагьа чур хьа а йице, Махму-дагьа кинжкш длакъохъа Иалисулта-на. Махмуд, гьад а ваха, сикх ли-сташ хьа а екхаш хьогъ кинжкш кьа, тьахьа махьахара вола из.

Сурташ дац...

— Балетера хьабархочунга дар-дади, кинжкш! Тайп-тайпара халха-раш деш, бес-бесса баркьаш а ду-хъаш нах боакхар цу тла. Иза моттгь эцаргьий ла сон?

Иалисултан уразкш, Эгизваха бос-бахар цун. Уж деррига кинжкш, тоха дакъа, хьалгьаду цо.

— Ма! Ма! — аьле, кьалхьа тьехъа-шка а вьакъе, юкье эхкш Бика-ту.

— Вийа кьоргьил! — мухъ а бан-на, лостаьд кинжкш дьагьах тох-лисултанаш... Дакъа эгизал аха шох!

Махмуд шлагьара араькш. Дог-дехъаха сега санна, елакъажар а даьле, мара а йолгьагьа дадача кинж-каш а барахъеж Бикату.

Кинжкш цьараш баргату.

«Позншеш. Алиментах бахъанце хинна зуламхой...», Волфсон Ф. «Граждански бокъоний учебник», Крыленко. «СССР суди бокъон».

АХКАН длаьха ди. Базар. Харбазий аргьаш. Помидорех еттар вордаш. Бача дарааш докхача истолаташ юхе гьудьа лана нах. Хьалхача зун-гьий баркьаш тара дешаха цу наха гьудьа юз а хьалха а юкь-юкье гуч-а, юкье Махмудин Вадик, Кружакш чайникши йоакх цар бе.

— Шийла хий хьанна деа, хи-ий-яхаш цьогьа а дегьаш, хий док-каш дел уж.

Наха юкье миллионер ва. Цьа саг зувш ва из, шокеттаргь бордаш-та хьалгьаху...

— Шийла хий... — Махмуда йист хилар юкьах дус. Нах ластагьа бол-ча чутул из, истолата кьил гьолла чакъхьен. Миллионер юх хланз гуча ил. Алхха цун кьай фуражка мара ил наха юкьера хьабъедаш.

Он пьоза дала шох! Яхаш барт бетт базар еш латтача хьалса-го, бача дараий курсех йизаьд. Юз ший ведаш моцка а яь водача Мах-муд тьехъа.

Ведла вола Махмуд цхьан кхал-сага гьалхет. Цунга цьогьа эхкш. Хьалха цунцарча йиго цьахьа Махмуда пьарс хьалоах.

— Махмуд!

Махмуда бе йоалла чьалхик кьег. Вох кулача кружка хьуьзаю цо.

— Со... шур а венавар со... — оал цо лавта бара а хьаежаш.

Женяс длакъаьде сикха чейнжа кий хьалгьаю: махько кьегьаду цу чур хий. Цар баргаш вайшот олт...

— Сарваха, сангьа тла аз деррига а длауьарча хьона...

Женя, корта а лостаьд, йиккха нанна тьехъа йола.

Садовш доагьа. Морхаш цийнъа-йа. Сангар. Сангара йисте йокъа-ча дака кьил багьа Женя. Вадик. Ца! Варга сатуьаш, сатем байна новкьа длакъежаш ба уж.

МАХМУД шой коа ва. Нана цьа-гьа длауьарча хьабъ из. Этгара тьехъа а яьле, цо нил тьаьвал. Йицен кьилхара хьабъ хьабъа хьа хьа а йице хьол Махмуда. Тьорми хьа а йице ко-наларех араькш.

САНГАР тла гьисах даь циск эг-деш вагьа Вадик. Цу чур наг-наг-ла хьа кьаста аха йолет.

МАХМУД тика чу ва. Яьсса шу-шаш ю а отьалъ, дагар а яь хьаежаш

„Робинзон Крузо“ нохчий меттала

Нохч-Палгьай кинжн издательствос нохчий меттала кьа а тьеза ара-хьийл цин хьеза английски писа-теля Даниел Дефос ядаь «Робинзон Крузо» аха кинжкьа.

Этгара хьалха из кинжкьа ара-хьийл 1940 шера переводчик Шери-пов Денилбека нохчий меттала а даькьа.

Хлан юха араьхьаш дола кинжкьа хьоза кьийчъаьд Прозерча художника В. В. Боголюбовс.

«Робинзон Крузо» нохчий бераш-та а кьийчъаьд а дика совгьат да.

3. МУТАЛИБОВ, Нохч-Палгьай кинжн издательствос нохчий редактар старши редактар.

Беза хьабьий

Массехе ди хьалха спектакль от-тад Гудермес баха хилар республи-циан тенийл театра артисташ. Цига цар берашта хьабъар «Гимур» цун моттгье» аха спектакль.

Чьоагьа гьадигар бераш цу спек-такль.

Баста гостролашта Баку гьорда театр. Тьохъа дика хет цун цига актыв баьча а цьагьа йолча хана каст-каста Гудермесера пьалгь эри-телаш болча театр длагьаш тьихъа а. А. СЛАВЕНКО.

(Дихаодар. Хьалхарчунга № 32—33 хьажа).

КИНОПОВЕСТЬ

ва из. Шушакъа хьаж а хьаеж, дагар а яь, Махмуда аха длау мах беш латтач...

— НАГАХЪ санна из ца дойм-дас йитгьа тинчакх воакхгар ма вий из! — йоах Женяс Вадиккага.

— Из бакъда, балете ца ухаш са-цалца етаргьа цо! — йоах Вадика уьла а еш. Тьехъарча тьавенача Махмуда уж дешаш хоз.

— Со сацалце? — докхъа Бира-хьез из Вадика. — Новкъост ва хьона хьол!

Юхов. Чера а кинашкьара а хьодоах кьаста а кьастьта а аха, тьорме чу длауьахуьса из.

— Фу де перк! Из? — хетт Женяс.

— Лархал из! — аьле тьорми йиьига длауьа Махмуда, тьахьа вьалла шек воацаш тьахъ цо:

— Со гьорьа! Дегдоме а ваха де-шарда аз...